

Ministerie van Financiën
Ir. J.R.V.A. Dijsselbloem
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98
1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
www.dnb.nl

Autoriteit Financiële Markten
Postbus 11723
1001 GS Amsterdam
020 7972000
www.afm.nl

Betreft

Eindrapport externe evaluatie toetsingsproces DNB en de AFM (commissie-Ottow)

Geachte heer Dijsselbloem,

Op 30 november 2016 heeft de commissie-Ottow haar eindrapport gepresenteerd. Het rapport doen wij u hierbij toekomen.

DNB en de AFM hebben deze onafhankelijke, externe commissie ingesteld om onderzoek te doen naar de opzet en werkwijze bij DNB en de AFM ten aanzien van de geschiktheids- en betrouwbaarheidstoetsingen van bestuurders en commissarissen in de financiële sector. De commissie stond onder leiding van prof. dr. Annetje Ottow en bestond daarnaast uit prof. dr. Janka Stoker en drs. Jan Hommen.

DNB en de AFM zijn de commissie dankbaar voor het onderzoek dat zij heeft verricht. Het rapport geeft een duidelijk overzicht van waar het toetsingsproces zich nu bevindt en bevestigt de centrale onderzoeksvraag dat de huidige opzet en daaruit vloeiende werkwijze van DNB en de AFM voorziet in een adequate invulling van de wettelijke taken. Tegelijkertijd concludeert de commissie dat op onderdelen van het proces nog verdere verbeteringen mogelijk zijn.

Het rapport volgt op een periode waarin het belang van het toetsingsproces sterk is toegenomen en de toezichthouders verschillende versterkingen hebben doorgevoerd. Zoals de commissie zelf ook constateert is dit een proces van continue ontwikkeling, waarbij ook gedurende de evaluatie van de commissie verbeteringen door DNB en de AFM zijn doorgevoerd. Daarnaast wijst de commissie ook op de bijdrage die de sector zelf kan leveren door met een goede voorbereiding het proces sneller en effectiever te laten verlopen.

De commissie heeft gesproken met een groot aantal bestuurders en commissarissen, alsmede met brancheorganisaties, het ministerie van Financiën, leden van de Tweede Kamer, leden van de RvC en RvT van DNB en de AFM en met verschillende internationale toezichthouders en toezichtautoriteiten. In totaal is met 85 betrokkenen gesproken. Daarnaast heeft de commissie ook zelf onderzoek gedaan bij DNB en de AFM naar de inrichting van het toetsingsproces. Op basis hiervan heeft de commissie zich een goed oordeel kunnen vormen. Vanuit een combinatie van wetenschappelijke en bestuurlijke perspectieven, biedt dit rapport een goede basis om volgende stappen te zetten en het toetsingsproces verder te versterken.

Het rapport constateert dat er brede steun is voor het doel en het belang van de toetsingen. In de afgelopen periode zijn door DNB en de AFM bovendien belangrijke

Datum
8 december 2016

Ons kenmerk

Behandeld door

Bijlagen
Eindrapport commissie-Ottow

stappen gezet om het proces te versterken. In aanvulling hierop doet het rapport nuttige aanbevelingen om de transparantie te vergroten, zorgvuldige besluitvorming te behouden en verder te waarborgen, de diversiteit in de financiële sector te bevorderen en het proces efficiënter en effectiever in te richten.

Datum
8 december 2016

Ons kenmerk

DNB en de AFM nemen deze aanbevelingen graag ter harte en geven in deze brief een toelichting op de vervolgstappen die zij zullen zetten om nadere invulling te geven aan de adviezen van de commissie.

Achtergrond

In de afgelopen jaren hebben zich belangrijke veranderingen voorgedaan rondom toetsingen. Er zijn wettelijke versterkingen doorgevoerd, waarbij onder andere ook de leden van intern toezichthoudende organen (commissarissen van financiële instellingen) onder de reikwijdte van de geschiktheidstoetsingen zijn gebracht. Tevens is bepaald dat de op dat moment zittende commissarissen alsnog worden getoetst (de zogenoemde inhaaltoetsingen¹). Verder zijn speciale expertisecentra bij DNB en de AFM opgericht en is via de Beleidsregel geschiktheid 2012 het normenkader ten aanzien van geschiktheid nader uitgewerkt.

Deze veranderingen zijn mede doorgevoerd naar aanleiding van de financiële crisis. Eén van de lessen hieruit is dat in het toezicht meer aandacht wordt besteed aan de strategie, het bedrijfsmodel en het gedrag en cultuur van financiële instellingen. Dit zijn belangrijke elementen die het vertrouwen en de toekomstige levensvatbaarheid van een onderneming bepalen. Bestuurders en commissarissen vervullen daarbij een bepalende rol. Voorbeelden uit het verleden hebben laten zien dat onzorgvuldig bestuur of onevenwichtige bedrijfsvoering tot grote risico's of zelfs misstanden kunnen leiden.

Deze ontwikkelingen hebben in de afgelopen jaren gezorgd voor toegenomen aandacht voor de toetsingen van DNB en de AFM. Zowel in de sector als bij de toezichthouders zijn sindsdien verdere ervaringen opgedaan met het toetsingsproces. Naar aanleiding hiervan hebben DNB en de AFM in 2015 beide een interne evaluatie uitgevoerd en heeft DNB een enquête laten uitvoeren door een extern bureau naar de bevindingen bij kandidaten ten aanzien het toetsingsproces. Op basis hiervan hebben DNB en de AFM een actieplan opgesteld. De veranderingen zijn vanaf de tweede helft van 2015 geïmplementeerd.

Het rapport van de commissie-Ottow is de volgende stap in het proces. DNB en de AFM hebben de commissie gevraagd om onderzoek te doen naar de huidige opzet van de toetsingen van bestuurders en commissarissen en de daaruit voortvloeiende werkwijze van DNB en de AFM, rekening houdend met de versterkingen die eerder door de toezichthouders zijn ingevoerd.

Belangrijkste bevindingen

Het rapport van de commissie onderstreept het belang van geschikte en betrouwbare bestuurders en commissarissen in de financiële sector en bevestigt de toegevoegde waarde die de toetsingen van DNB en de AFM daarin hebben. Dit wordt ook door de geïnterviewde kandidaten breed erkend.

De commissie heeft verschillende suggesties voor verbetering naar voren gebracht. Deze hebben vooral betrekking op de inrichting van het toetsingsproces. Het rapport constateert daarbij dat verhoudingsgewijs veel van de geuite signalen

¹ Deze inhaaltoetsingen hadden betrekking op alle onder toezicht staande ondernemingen op basis van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en bevat onder andere alle banken en verzekeraars.

afkomstig waren vanuit grotere instellingen zoals banken en verzekeraars. Deze toetsingen worden door DNB in samenwerking met de AFM uitgevoerd ('dubbele poortjes') en beslaan een specifiek deel van het totaal aantal toetsingen.

Datum
8 december 2016

Ons kenmerk

Uit het rapport komt naar voren dat kandidaten en instellingen naar hun gevoel nog onvoldoende zicht hebben op de wijze waarop het toetsingsproces bij DNB en de AFM is ingericht en de beoordelingscriteria die worden gehanteerd. Dit kan leiden tot onzekerheid en verkeerde percepties die (onnodig) ten koste kunnen gaan van de efficiëntie en effectiviteit van het proces. De aanbevelingen uit het rapport zijn er dan ook op gericht om deze belemmeringen weg te nemen. DNB en de AFM zullen opvolging geven aan de bevindingen van de commissie om de transparantie verder te vergroten en het toetsingsproces nog inzichtelijker te maken.

Het verder versterken van het toetsingsproces is een gezamenlijk belang van de toezichthouders en de sector. Instellingen zijn primair zelf verantwoordelijk om geschikte en betrouwbare bestuurders en commissarissen voor te dragen die goed in staat zijn om hun taken adequaat te vervullen. De commissie geeft aan dat dit bij voorkeur moet plaatsvinden vanuit een duidelijke visie van de instelling op de strategie en bedrijfsvoering. Dit dient zich vervolgens te vertalen in een zorgvuldig selectieproces waaruit blijkt dat de voorgedragen kandidaat met zijn of haar specifieke kwaliteiten van toegevoegde waarde is op de betreffende plek. De kandidaat en de instelling moeten daarbij een duidelijk beeld kunnen presenteren richting de toezichthouder van hun overwegingen ten aanzien van een solide en integere bedrijfsvoering van de instelling en de rol van de kandidaat binnen het collectief.

DNB en de AFM constateren dat het selectieproces bij de instellingen en de voorbereiding op de toetsing in de afgelopen jaren ook is verbeterd. Dit heeft er mede toe geleid dat van de afgeronde toetsingen in 2015 bij DNB en de AFM 96% van de gevallen tot een positief oordeel heeft geleid. De gevallen waarin DNB of de AFM tot een voorgenomen negatief besluit komt, hebben relatief vaak betrekking op gespecialiseerde functies die specifieke kennis vereisen. Bij een voorgenomen benoeming in een beleggingscommissie van een pensioenfonds, hanteert DNB bijvoorbeeld hogere verwachtingen ten aanzien van de kennis over beleggingsbeleid en vermogensbeheer.

Vervolgstappen

Naar aanleiding van deze evaluatie zullen DNB en de AFM onderstaande stappen zetten om het toetsingsproces verder te versterken. Daarbij zal rekening worden gehouden met de grote diversiteit en verschillen tussen de ondernemingen die onder toezicht staan van DNB en de AFM.

Meer aandacht voor transparantie

Voor bestuurders en commissarissen is een toetsing vaak een eenmalige gebeurtenis, waar voor hen een groot belang aan verbonden is. De kandidaat en de instelling moeten duidelijkheid hebben over hoe het proces verloopt.

Het rapport bevat een duidelijke en uitgebreide beschrijving van het toetsingsproces en de vaste stappen die daarin worden gevolgd. Een belangrijke bevinding van de commissie is dat deze informatie voor kandidaten verspreid en niet altijd goed toegankelijk is. Dit leidt tot onduidelijkheid en mogelijk ook onzekerheid over het proces die grotendeels kan worden weggenomen door de transparantie te vergroten.

DNB en de AFM hebben sinds eind 2015 en ook gedurende de evaluatie belangrijke stappen gezet. De informatie op de websites van DNB en de AFM is vernieuwd en verbeterd². Daarnaast heeft DNB een informatiebrochure ontwikkeld die aan alle kandidaten wordt verstuurd³. Verder organiseren DNB en de AFM regelmatig informatiebijeenkomsten. De commissie verwelkomt deze verbeteringen en moedigt de toezichhouders aan nog verdere stappen te zetten.

Datum
8 december 2016

Ons kenmerk

DNB en de AFM zullen de informatievoorziening over het toetsingsproces uitbreiden en toegankelijker en gestructureerder presenteren, zowel op de websites van DNB en de AFM als richting de kandidaat en de instelling gedurende het proces. Ook zullen DNB en de AFM meer inzicht geven in mogelijke voorbeeldvragen en meer (geanonimiseerde) praktijkvoorbeelden op de website opnemen. Tevens zullen DNB en de AFM regelmatig presentaties en informatiebijeenkomsten blijven verzorgen. Voor die specifieke functies die meer kennis vereisen, zullen DNB en de AFM hun verwachtingen verduidelijken en zullen DNB en de AFM een bijdrage leveren aan relevante partijen die opleidingen verzorgen, zodat zij beschikbare programma's verder kunnen verbeteren. Een voorbeeld hiervan is het seminar dat DNB organiseert over de minimaal verwachte beleggingskennis van pensioenfondsbestuurders⁴. Een ander voorbeeld betreft de presentaties die de AFM periodiek geeft aan potentiële nieuwe commissarissen tijdens de Tafelbijeenkomsten van de organisatie De Nieuwe Commissaris.⁵

Tot slot zullen DNB en de AFM in het kader van de transparantie aandacht blijven besteden aan het behoud van het open karakter van een toetsingsgesprek. Hiertoe is een aantal praktische maatregelen genomen ten aanzien van de communicatie, de ontvangst en het verloop van een toetsingsgesprek, zodat een kandidaat zich beter op zijn of haar gemak voelt. Na afloop van het toetsingsgesprek wordt duidelijk uiteengezet wat de vervolgstappen in het proces zijn. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor de kandidaat en de instelling om zich goed voor te (laten) bereiden op de toetsing en aan de gestelde criteria te voldoen. De ervaring leert dat een goede voorbereiding door de instelling ertoe leidt dat een kandidaat beter in staat is om zich te presenteren en de overwegingen van zijn of haar benoeming te onderbouwen. Dit leidt tot betere toetsingsgesprekken en daarmee ook tot betere resultaten.

Zorgvuldige oordeels- en besluitvorming

Het bijzondere karakter van toetsingen brengt met zich mee dat het extra van belang is dat het toetsingsproces zorgvuldig is vormgegeven.

De commissie heeft vastgesteld dat beide toezichhouders de opzet en werkwijze van het toetsingsproces zodanig hebben ingericht dat een adequate invulling is gegeven aan de wettelijke verplichtingen. Dit krijgt onder andere vorm doordat de coördinatie van het toetsingsproces bij de toezichhouders vanuit de expertisecentra en aangewezen specialisten ligt, waarbij (senior) management uitgebreid wordt betrokken bij de toetsingsgesprekken en de besluitvorming. In aanvulling hierop doet de commissie verschillende aanbevelingen om het toetsingsproces aan te passen en verder te versterken.

² <http://www.toezicht.dnb.nl/4/2/16/50-229347.jsp>

³ <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/toetsing-bestuurders>

⁴ <https://www.dnb.nl/toezichtprofessioneel/bestuurderstoetsingen/>

⁵ <http://www.dnb.nl/nieuws/dnb-nieuwsbrieven/nieuwsbrief-pensioenen/nieuwsbrief-pensioenen-november-2016/dnb347922.jsp>

⁵ <https://www.denieuwecommissaris.nl/>

Het rapport adviseert om de afbakening en samenhang tussen toezicht en toetsing van DNB en de AFM richting de sector te verduidelijken. Toetsingen van DNB en de AFM worden altijd vanuit integraal perspectief gezien en op basis van het gehele toezichtdossier beoordeeld, waarbij informatie uit het reguliere toezicht relevante input kan vormen voor het toetsingsgesprek. Tegelijkertijd kennen DNB en de AFM ook een aantal gerichte maatregelen om een open en objectief toetsingsproces te garanderen. Dit systeem van maatregelen bevat ook waarborgen omtrent rechtszekerheid en rechtsbescherming, inclusief een interne bezwaar- en externe beroepsprocedure, waarbij, conform de bepalingen van de Awb, de behandeling van het bezwaar binnen de organisatie gescheiden is van het oorspronkelijke besluit.

Datum
8 december 2016

Ons kenmerk

DNB en de AFM zullen zowel richting de kandidaten als intern binnen de eigen organisatie nog meer duidelijk maken wat het specifieke doel is van een toetsing en wat dit betekent voor de afbakening van een toetsingsgesprek. In de uitnodiging van een kandidaat zal duidelijker naar voren worden gebracht welke onderwerpen aan de orde komen om tot een oordeel over geschiktheid en/of betrouwbaarheid te komen.

Een hertoetsing kent een bijzonder karakter en kan alleen worden ingezet als feiten of omstandigheden naar voren komen die een redelijke aanleiding vormen voor een hertoetsing. Dit volgt uit wettelijke vereisten en wordt in voorkomende gevallen ook door de rechtbank getoetst. Een hertoetsing kan en mag dus ook niet gebruikt worden om een financiële instelling tot een wijziging van gedrag te dwingen. DNB en de AFM zullen via hun website nog expliciet inzichtelijker maken dat de hertoetsingen die tot negatieve besluiten leiden ernstige gevallen betreffen. Hertoetsingen zijn ingrijpend en hebben grote invloed op het beeld van de sector over het toetsingsproces. Tegelijkertijd geldt dat hertoetsingen zeer uitzonderlijk zijn en minder dan 1% van het totaal aantal toetsingen vormen. DNB en de AFM hebben ten behoeve van hertoetsingen een apart besluitvormingsproces ingericht om de objectiviteit en onafhankelijkheid in het proces te waarborgen en vanuit integraal perspectief te bezien, waarbij besluitvorming op het hoogste niveau plaats vindt. Zoals bepleit door de commissie, zullen DNB en de AFM de organisatorische inrichting nader onderzoeken om de waarborgen in het proces zo goed mogelijk tot uitdrukking te brengen.

De commissie concludeert dat op basis van de geldende wettelijke systematiek de positie van de kandidaat als kwetsbaar kan worden beoordeeld. Dit vereist nadere analyse. Het aantrekken van senior deskundigen van buitenaf kan mogelijk een bijdrage leveren aan het versterken van het gevoel van rechtszekerheid en rechtsbescherming en de positie van de kandidaat. Als onderdeel van haar actieplan heeft DNB afgelopen jaar hier al naar gekeken en voorbereidingen getroffen, maar besloten is om eerst het advies van de commissie af te wachten. Deze senior deskundigen zijn ervaren bestuurders of commissarissen die vanuit hun bestuurlijke ervaring en expertise een bijdrage leveren aan het toetsingsproces. DNB en de AFM staan hier in beginsel positief tegenover. In navolging van het rapport, zullen DNB en de AFM een pilot starten, waarbij de rol van de senior deskundige nader zal worden uitgewerkt. De invulling zal in samenhang worden bezien met het advies van de commissie om – bij toetsingsbesluiten - een externe onafhankelijke voorzitter van de hoorcommissie in de bezwaarfase aan te stellen (zoals de AFM al kent) en om een vertrouwenspersoon te benoemen.

Begin 2016 is DNB gestart met een pilot waarin zij kandidaten verzoekt om ermee in te stemmen dat DNB een geluidsopname maakt van het toetsingsgesprek. Het doel van deze pilot was om de transparantie van het proces te vergroten en de

rechtsbescherming van de kandidaat te verbeteren. Uit het rapport van de commissie komt naar voren dat kandidaten van mening zijn dat dit ten koste gaat van een open sfeer in het gesprek. DNB zal daarom deze mogelijkheid van gespreksopname niet meer actief aanbieden, maar houdt de mogelijkheid hiertoe wel open als de kandidaat daar zelf om verzoekt. Evenzo geldt dat DNB en de AFM op verzoek zullen blijven toestaan dat een kandidaat een gemachtigde mee neemt.

Datum
8 december 2016

Ons kenmerk

Meer belang van diversiteit en aandacht voor het functioneren van het collectief

De financiële sector verandert. Naast financiële kennis worden ook andere expertises en vaardigheden steeds meer van belang, zoals het gebruik van IT, het inspelen op innovatie en het leiding geven aan grote veranderingsprocessen. Dit kan ertoe leiden dat ook meer behoefte ontstaat aan bestuurders en commissarissen die op andere terreinen meer kennis en ervaring met zich mee brengen. Een belangrijke constatering van de commissie is dat de perceptie in de financiële sector is dat bij toetsingen vooral de nadruk ligt op financiële kennis. Dit kan ertoe leiden dat alleen kandidaten met een bepaalde specifieke achtergrond worden voorgedragen. De commissie constateert terecht dat dit onwenselijk is.

DNB en de AFM geven richting de sector vaak aan diversiteit belangrijk te vinden⁶. Het is afhankelijk van de situatie hoe diversiteit binnen het collectief van een instelling het beste kan worden vormgegeven. Ook maakt het verschil of een kandidaat voor een functie wordt voorgedragen met een specifiek financiële rol (CFO, voorzitter financiële commissie) of voor een andersoortige functie. Het helpt daarbij als een instelling een duidelijke onderbouwing en functieprofiel presenteert.

DNB en de AFM zullen nog duidelijker benadrukken dat instellingen de ruimte moeten benutten om die kandidaten te selecteren die zij op dat moment het meest geschikt vinden voor hun organisatie, ook als deze kandidaten geen langdurige, reguliere financiële achtergrond hebben. DNB en de AFM verwelkomen de suggestie van de commissie dat financiële instellingen een document opstellen die kan dienen als gespreksbasis. DNB en de AFM houden ook rekening met het selectieproces van instellingen in het toetsingsproces en verzoeken daarbij de instelling in de aanvraag een goede toelichting te geven op de volgende aspecten:

- i) een instelling kan duidelijk onderbouwen welke specifieke en nog ontbrekende expertise de kandidaat met zich mee brengt;
- ii) de kandidaat beschikt over voldoende financiële basiskennis om goed inzicht te hebben in de instelling en is in staat om deze kennis in zijn of haar rol toe te passen.
- iii) in het collectief van de RvB en de RvC als geheel is voldoende (specifieke) financiële kennis gewaarborgd.

Een belangrijke uitzondering in dat opzicht wordt gevormd door de toetsingen bij significante bancaire instellingen, waarbij de ECB eindverantwoordelijk is. Zoals ook uit de criteria van het SSM blijkt⁷, blijft de ECB relatief veel aandacht besteden aan een aantal specifieke vereisten ten aanzien van kennis en ervaring in de financiële sector.

⁶ Zie bijvoorbeeld de tafelbijeenkomsten van de nieuwe commissaris: <https://www.denieuwecommissaris.nl/> en nieuwsbrieven van DNB <https://www.dnb.nl/nieuws/dnb-nieuwsbrieven/nieuwsbrief-banken/nieuwsbrief-banken-januari-2016/index.jsp>

⁷ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/fap.en.html>

Verbetering van efficiëntie

Datum
8 december 2016

DNB en de AFM hebben de afgelopen periode aangegrepen om het toetsingsproces te optimaliseren en zullen blijven werken om processen te verbeteren.

Ons kenmerk

In dat opzicht is ook een belangrijke rol voor de instellingen weggelegd. Instellingen kunnen bijdragen aan een sneller en efficiënter verloop van het toetsingsproces door een goede voorbereiding en een compleet dossier in te dienen met een goede onderbouwing.

De AFM gebruikt een digitaal loket en zal de communicatie verbeteren zodat het voor instellingen makkelijker wordt om een volledig dossier in te dienen. DNB werkt momenteel aan de implementatie van een digitaal loket dat naar verwachting begin 2017 in werking zal treden. DNB en de AFM streven ernaar om een toetsing binnen zes weken af te ronden. In het geval van een ECB toetsing duurt dit vier tot vijf weken langer. Verder zullen in de communicatie met de kandidaat en de instelling nog explicieter afspraken worden gemaakt over de termijnen en de vervolgstappen, zodat ook hierdoor het proces en de verschillende stappen daarbinnen duidelijker worden.

DNB en de AFM zullen de huidige onderlinge samenwerking blijven versterken. De bestaande overleggen tussen onder andere de betrokken afdelingen, afdelingshoofden en bestuursniveau worden voortgezet, waarbij zowel beleidsmatige knelpunten worden besproken als inzichten ten aanzien van specifieke dossiers. Waar mogelijk zullen werkwijze, documenten en procedures zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd. Daarbij zullen duidelijke afspraken worden gehanteerd ten aanzien van de toetsingen waarbij DNB en de AFM een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben (de zogenoemde 'dubbele poortjes') en met name over de wederzijdse aanwezigheid bij toetsingsgesprekken en ieders rol in dat proces. Ook adviseert de commissie beide toezichthouders om met enige regelmaat (en na afloop van een casus) gezamenlijk te evalueren. DNB en de AFM zullen dit een duidelijker en vast onderdeel van hun samenwerking laten zijn.

Tot slot

DNB en de AFM bedanken de commissie voor de zorgvuldige analyse.

Dit rapport komt op een goed moment. Het toetsingsproces gaat nu een nieuwe fase in. Per eind 2015 zijn alle inhaaltoetsingen van zittende commissarissen op basis van de Wet op het financieel toezicht afgerond. Met de doorgevoerde versterkingen is het toetsingsproces bij DNB en de AFM ook duidelijk tot ontwikkeling gekomen en heeft het zich een belangrijke rol verworven in het bevorderen van een solide en integere financiële sector. Tegelijkertijd blijft ruimte bestaan om het proces te blijven verbeteren. Het rapport van de commissie Ottow biedt de juiste basis voor DNB en de AFM om nadere vervolgstappen te nemen, zoals die in deze brief staan beschreven.

De komende periode zullen zich ook belangrijke ontwikkelingen blijven voordoen.

Zoals ook uit het rapport blijkt zullen internationale ontwikkelingen een steeds belangrijker invloed krijgen. De huidige consultatie van EBA en ESMA over nieuwe richtsnoeren voor de geschiktheidstoets⁸, alsmede de consultatie van het SSM over

⁸ <http://www.eba.europa.eu/-/eba-and-esma-consult-on-assessing-the-suitability-of-banks-and-investment-firms-members-of-the-management-body-and-key-function-holders>

de methodologie van fit and proper assessments⁹ laten zien dat de Europese harmonisatie verder toe neemt. DNB en de AFM verwelkomen deze ontwikkeling in Europa. Zoals eerder ook uit een peer review rapport van EBA is gebleken¹⁰, wordt de Nederlandse praktijk als goed voorbeeld gezien en komt het voorgestelde Europese toetsingsproces in belangrijke mate overeen met de huidige Nederlandse aanpak. Het belang van diversiteit in de financiële sector zou ook in Europese context nog meer tot uiting kunnen komen.

Datum
8 december 2016

Ons kenmerk

Verder zullen DNB en de AFM nadere stappen blijven zetten naar een meer risicogebaseerd toetsingsproces, waarbij de verantwoordelijkheid meer bij de onder toezicht staande instellingen komt te liggen. Instellingen kunnen daarbij nog ruimte benutten om het proces zorgvuldig vorm te geven en toe te lichten op welke wijze zij in de bredere context van hun selectieproces om nieuwe bestuurders en commissarissen te benoemen, rekening houden met de geschiktheid en betrouwbaarheid waar DNB en de AFM op toetsen. Een goede voorbereiding door de instelling en de kandidaat zorgt er voor dat DNB en de AFM zich in hun toezichtpraktijk meer kunnen baseren op deze waarborgen in het proces en de overwegingen die door de instelling naar voren worden gebracht. Dit levert een verdere bijdrage aan een succesvol toetsingsproces en meer soliditeit en integriteit in de financiële sector.

Hoogachtend,

Autoriteit Financiële Markten

ir. M.W.L. van Vroonhoven MBA

De Nederlandsche Bank N.V.

dr. J. Sijbrand

prof. mr. dr. F. de Vries

mr. F. Elderson

⁹ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2016/html/sr161114.en.html>

¹⁰ <http://www.eba.europa.eu/-/eba-identifies-divergent-supervisory-practices-in-the-implementation-of-its-guidelines-on-the-assessment-of-the-suitability-of-members-of-the-manageme>